

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

3. Qualiter prohibeatur seruus cum aliis & cum suo domino, princeps, &
iudex cum subditis, tutor cum pupillo, aduocatus cum suo cliente, medicus
cum infirmo, coniux & religiosus contrahere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

12. Quinta, censeturne prodigo bonis interdictum ex eo quod index prohibeat omnibus cum illo contrahere quia prodigus est: Negat Barr. in dicta leg. de cui bonis n. 3. ex eo quod interdictum bonis ipsi prodigo faciendum erat iuxta leg. in iustis ff. de curatore furioso. Sed rectius contrarium docuerunt Paul. Castrens. Arcin. Alexand. Ripa. in dicta leg. u. cui quos refert, & sequitur Fachin. dicto cap. 67. in fine. eo quod intentio iudicis ea sit, ne prodigus suorum bonorum administrationem habeat, eamque intentionem satis indicasse videtur, tum declarando illum esse prodigum, tum prohibendo alijs ne cum ipso contrahant. Nam facta hac prohibitione quilibet prodigi alienatio interdictur. Si enim alij cum prodigo contrahere prohibentur, & prodigus etiam cum illis contrahere prohibetur.

13. Idem dicendum exitimo, si index prodigo curatorem decernat. Nam cito expressè bonis non interdicat, tacite tamen ad interdictum decernit, cum non ob aliam causam curator designatur, ut nisi ipse prodigus non ministret. Ut docuit Barr. dicta leg. u. cui bonis n. 4. & ibi Paul. Castrens. n. 8. Alex. n. 18. Iafon. n. 13. Ripa. n. 3. Fachin. cap. 68.

14. Sexta, oportetne contrahentibus interdictum esse notum prodigo factum, ut contractus cum ipso irriti iudicentur? Negat Alexand. in dicta leg. u. cui n. 1. eo quod nulli caveatur hanc notitiam requirit. Sed dicendum est priuatam contrahentium notitiam requisitam non esse, bene tamen publicam, & communem que in eo consistit, ut interdictum publicatum sit. Etenim priuata error prædicare nequit auctoritati, & efficacitati, bene tamen communis, ideoque in i. ed. ff. pupillus. §. de quo & §. profertore. ff. de institut. dicitur prohibitionem factam, nequis cum fitore contrahat publicandam esse, alioquin contractus valeat. Atque ita docent Paul. Castrens. in dicta leg. u. cui n. 1. Arcin. ibi n. 2. Ripa. n. 37. Fachin. cap. 69.

15. Septima: obligeturne prodigus ex delicto ad sustentandam penam delicto ipsam. Qua in re varias sententias referre Fachineus dicto cap. 69. Sed verior est quam ipse docet nimium prodigum non solum ad corporalem penam, sed pecuniariam obligari ex delicto, maxime si delictum non omitendo, sed committendo patrum sit, & consentit Menoch. de recuper. possess. rem. 9. n. 95. Nam est beneficium legis à conventionali alienatione exemptum sit non tamen ab alienatione legali? seu per legem iudicis. Neque consonum erit eximi. Non enim dignus erat legis auxilio qui in legem deliquit leg. auxilium ff. de iur. iur. Neque obest furioso comparari, quia id solum est in alienatione conventionali, in qua non censetur plene liberam voluntatem habere, secus in alijs actionibus. Fateor tamen ob hunc defectum iudici qui ex parte omnes actiones afficit, mitius puniendum esse, ut bene aduertit Fachin. supra.

16. Octava, an malis moribus prædico maxime luxurie interdici possit bonorum administratio? Affirmant comparatione mulieris turpiter videntis glossa ordin. in leg. & mulieri ff. de curatore furioso dand. per reus, ibi sed & mulieri que luxuriose viuunt bonis interdici debet. Bald. in cap. cum de iorem de via, & beneff. heritor. col. 1. Iafon. leg. 4. §. sed quod interdictio. col. 1. ff. de cond. ob. turpem causam Ripa. in dicta leg. u. cui bonis n. 16. Ant. Gom. dicto tit. n. variat. cap. 14. n. 31. Ducuntur, quia eam generaliter prodigo bonorum administratio iuribus interdicta sit, sub quibus decisionibus tam vir quam femina comprehenditur, superfluum erat exprimeret in dicta leg. & mulieri, posse feminam ob vitium prodigalitate administrationem bonorum interdici. Censendum ergo est hanc facultatem ob vitium turpitudinis concedi. Et licet Bald. in leg. §. de leg. colum. fin. Cod. de cond. ob. turpem causam. Ripa. in leg. u. cui bonis num. 15. Doctor. Segura in resp. leg. impetior. ff. ad Trebellian. cir. n. f. n. n. censent extendendam esse hanc doctrinam ad virum turpiter viuentem, eo quod in ipso mihi eadem, & fortior ratio, ut indicat prædicta lex & mulieri vult dictione & que est implicata, implicans, & supponens eam minus dubitabilem; quasi dicere textus vito, turpiter viuenti bonis interdici potest, necdum & mulieri longe verius est ob vitium turpitudinis non posse vito a dministrationem suorum bonorum interdici, prout docuit ipse Ant. Gom. dicto cap. 14. n. 32. plures referens, quia fallum est, esse in vito eandem rationem ac in feminis, quarum turpitudinis fœdior est, & ab ipsis ardentius appetita, neque contractum indicat textus. Nam dictio. (Et) non implicat vitium, sed alios casus ob quos interdicitur bonis fieri possit. Aduertit tamen Anton. Gomez cum Baldo, & Ripa. consumentem substantiam suam in ludis, vel comestationibus, vel ebrietatibus iudici posse bonorum interdictionem, quia prodigo videtur comparatus.

17. Ceterum probabilius censo ab nullum vitium præter prodigalitate bonorum administrationem interdici alicui etiam mulieri posse, quod docuit Pinel. ad leg. 4. Cod. de bonis mater. n. 20. Andeas Fachin. lib. 2. controu. cap. 66. eo quod hoc interdicitur institui non debet absque manifesto textu, at nullum tale est: nam verbum inxuriosè contentum in dicta leg. & mulieri idem significat ac prodigè, ut multis comprobatur Ambrosio. Calepin. & restatur Pinel. ino ipse Anton. Gomez supra. Neque inde licet inferri superflue mulierem exprimi in dicta leg. &

mulieri, quia id factum est, ut nemini daretur locus dubitandi sub generali dictione prodigi feminam comprehendi. Quandoquidem feminis non est æque ac viris bonorum administratio concessa.

§. III.

Qualiter prohibeantur seruis cum alijs, & cum suo domino, princeps, & index cum subditis, tutor cum pupillo, aduocatus cum suo cliente, medicus cum infirmo coniuix, & religiosus contrahere.

1. Seruus interim ac seruus est, nequit celebrare contractum quo ciuilitate obligatur, bene naturaliter.
2. Ex persona domini, & comparatione illius bene potest obligari.
3. Princeps cum suis subditis contrahens naturaliter, & ciuilitate obligatur secundum plurimum sententiam.
4. Verius est sola naturalis obligatio teneri.
5. Iudici, qui contractus in loco iurisdictionis interdicitur.
6. Tutor & curator nequit nisi auctoritate iudicis rem minoris emere.
7. Idem est dicendum de executoribus testamentorum comparatione bonorum defuncti.
8. Idem de aduocato comparatione sui clientis lite durante, & de medico comparatione infirmi.
9. De coniugibus, & religiosis remissè responderetur.

Seruus interim ac seruus est, nequit celebrare contractum quo ciuilitate obligetur bene tamen naturaliter ex expressa leg. quod atinet ff. de Regul. iuris ibi quod atinet ad ius ciuile serui pro nullis habentur, non tamen & iure naturali, quia quoad ius naturale atinet omnes homines æquales sunt. Quapropter seruus etiam postquam libertatem consecutus est ciuili actione cogi non potest promissis tempore seruitutis factis stare, at iure naturali, & in foro conscientie stare promissis obligatur, quatenus absque præiudicio domini præstare poterit. Ex vi tamen huius obligationis naturalis si seruus libertatem consequens promissum tempore seruitutis soluat, nequaquam repetere potest per conditionem indebiti, quia vere debitum est ex obligatione naturali, ut optime aduertit Ant. Gom. in de contra. tit. cap. 1. n. 3. Molinæ. 2. disp. 61. cir. a suum, & colligitur ex leg. naturaliter & leg. si quod dominus ff. de cond. ob. in debiti.

Verum etiam ex propria persona non possit seruus se ciuilitate obligare, at ex persona domini, & comparatione illius obligari recte potest, ut pluribus firmat Gome. n. 3. Rebel. 2. p. de oblig. l. 1. q. 8. n. 67. Quod vero possit seruus domino contrahere, ita ut vi illius seruo dominus obligetur saltem obligatione naturali & de iustitia mihi indubitatum est, cum praxi hæc conuenientes, & pacta recepta sint, quibus seruus nequaquam obstat potest cum iuri seruitutis cedere dominus videatur contractum celebrans, & tradit Suar. disp. unica de iust. Det. sect. 4. in solut. 2. n. 1. Rebel. d. q. 8. n. 68. Quinimo non solum naturali, sed ciuili obligatione dominus attingitur si pecuniam à seruo accepit, ut illum manumittat, ob quam obligationem conceditur seruo actio aduersus dominum iuxta leg. 1. §. seruus ff. de officio præf. ibi vbi, & leg. v. ff. de iudici. è contra etiam domino aduersus seruum iam liberum conceditur actio ut pecuniam pro libertate promissam soluat leg. promissa. Cod. an seruus proprio facto.

Principem supremum cum suis subditis contrahentem dubium non est naturali obligatione teneri. Sed etiam ciuili teneatur: Affirmat alijs relatis Anton. Gomez. tit. 2. var. resolu. cap. 1. n. m. 1. Padilla leg. interposita. num. 17. Cod. de trans. actionib. Molin. disp. 261. in fine. Ducuntur quia princeps contractum cum subditis celebrans eo ipso se subicit, ut aduersus eum agi possit, à suisque iudicibus conueniatur, qui esto renitentem cogere non possint stare contractui, at ipsa re publica id facere possit, nisi grauiora mala timent, ergo non solum naturaliter, sed ciuilitate obligatus est.

Sed oppositum verius est, prout docuit ex communi Decius. cap. 1. de p. obas. Rebel. 2. p. obligat. in 11. lib. 1. q. 8. n. 1. & leg. eo quod obligatio ciuili à iure ciuili cuius princeps conditor est ortum habet. Princeps autem nequit obligari ex iure à se condito quoad vim coercitiuam, sed solum quoad vim directiuam, & ex quadam decencia, & honestate, quia nemo sibi ipsi superior est. Neque ratio in contrarium obstat, Fateor namque principem eo ipso quo contrahit se subicere, ut aduersus illum inueniatur actio, sed non actio qua cogi possit, & inuitus coërceri, sed qua repressetur illi obligatio naturalis cum astringens stare promissis. Neque est verum posse à republica coërceri quatenus caput reipublice est, & personam reipublice representat, esto coërceri possit ut personam priuata, & alijs legibus quam ab ipso sunt condita.

Iudex temporalem & non perpetuam iurisdictionem exer-

gens nequit eo in loco domus edificare, naues construere, aut aliquid simile praticare, neque villam donationem à subditis accipere, neque aliquid ab eis emere præter necessitatem ad vitam. Quod si contra fiat irritum, & inane decernitur, tametsi deposita administratione ratas habeant subditi prædictas donationes, & venditiones, ut constat ex leg. *unicæ Cod. de contractibus iudic. in d. leg. principis, & leg. Præsidis ff. si certum petatur*. Quinimo cogitur iudex vendenti rem restituere, & illius æstimationem sisco reddere non vticumque sed in quadruplum iuxta leg. *anferur §. quod à præside ff. de iure sisci iuxta leg. non licet ff. de contrahend. empt.* Iure autem regni Castellæ leg. 2. tit. 6. lib. 3. *nova collect.* interdicitur omnibus assistentibus gubernatoribus, correctoribus, & horumque ministris per se, vel per interpositam personam domum in loco suæ iurisdictionis edificare, negotiationem exercere, aut animalia ibi pascere sub pena amissionis sisco regis quicquid ibidem fuerit edificatum, partum, seu negotiationem acquisitum. *Ex leg. 33. tit. 4. eiusdem lib. præcipitur* supradictis correctoribus vulgo alcales maiores sub pena quadrupli ne permittant suis ministris qui alguaciles nuncupantur per se, vel interpositam personam emere quæ occasione executionis sententiæ venduntur. *Ex leg. 1. tit. 2. lib. 9. dicitur* sub pena amissionis sisco regis, ne ministri rationis regie vulgo, contaduria, eorumque officiales emant annuos redditus regios, vltimve contractum circa hoc celebrant.

6 Tutor vero, & curator, cuiusve domesticæ nequeunt durante cura, vel tutela rem vllam à pupillo, vel minore emere, au. ex alio contractu habere sub pena quadrupli, emptioque ac venditio nulla est leg. *non licet leg. si in emptione §. vlt. ff. de contrab. empt.* Quod intelligendum est, cum occulte emptio celebratur, quia tunc mala fides præsumitur. Nam si palam, & bona fide emptio celebretur permilla est in leg. *cum ipso Cod. de contrahenda empt.* Vt notauit Glossa *ibi, & in leg. si in emptione §. vlt. eodem tit. Bart. leg. pupillus. §. vlt. ff. de auctor. tutor. Salicet & alij ibi Gregor. Lopez leg. 4. tit. 5. p. 5. Anton. Gomez tit. 2. resolut. capite. 14. in fine.* Debet autem vt aduertit Molina *in d. 2. de iust. disp. 224. vers. de iure communi* Gutierr. *multa allegari de iuris. 2. p. cap. 15. n. 8.* non vticumque palam fieri, sed autoritate scilicet iudicis interuentu, vel ex consensu alterius contutoris. In regno autem Castellæ leg. 4. tit. 5. par. 5. *ex leg. 23. tit. 1. lib. 5. noua collect.* neque his conditionibus permittitur, sed omnino qualibet emptio rerum pupilli, & minoris per se, vel per interpositas personas interdicitur. Et sub nomine emptiois quilibet contractus venit intelligendus iuxta leg. *statu libris à caeteris §. quintus & ibi Glossa ff. de statu liber & tradit. Petr. Duenas regula. 239. Azuiedo d. leg. 2. 3. n. 12. Gutierr. d. cap. 15. n. 12.*

7 Idem quod dictum est de tutore, & curatore dicendum est de executoribus testamentorum non per se emptione aliove contractu res sui defuncti accipere nisi autoritate iudicis, vel coexecutoris. Et generaliter negotiorum gestores nequeunt emere, aliove contractu habere res circa quas negotiantur sub pena quadrupli. Vt constat ex leg. *non licet ff. de contrahend. empt. Ex leg. si in emptione §. eodem, & ibi Bart. Molina tract. 2. disp. 343. post initium. Gutierr. d. cap. 15. n. 24.*

8 Deinde aduocatus sine durante nequit rem emere, aliove contractu habere à suo cliente iuxta leg. *quisquis Cod. de postulant. do* Neque medicus à suo infirmo infirmitate durante. *leg. medicus ff. de variis & extr. aduoc. cognis. & ibi doctores, notauit Anton. Gomez d. c. 4. n. fine.*

9 Coniuges vero quia communem, & indiuiduam vitam retinent specialibus legibus astringuntur in alienatione suorum bonorum, de quibus latè agendum erit in contractu societatis.

Quo pacto religiosi autoritate propria, aut ex consensu suorum superiorum celebrare contractus possunt latè diximus tract. 16. de religione disp. 3. *num. 15. per totum, & disp. 4. vbi de electis, vel ad Episcopatum, seu dignitatem ecclesiasticam assumptis.*

§. IV.

Minor, & pupillus quousque contrahere possint, explicatur.

1. in rebus immobilibus, & quæ seruando seruari possunt nequeat minor, & pupillus absque autoritate iudicis obligari.
2. Circa alia bona si minor curatore careat, obligari ciuilitet, & naturaliter potest, si eius pupillus.
3. Si minor curatorem habeat, & eius autoritate contrahat ciuilitet, & naturaliter obligatur, nisi absque eius autoritate ciuili obligatione non tenetur.
4. Probabiliter censet Sanch. naturalis obligatione pupillum se contrahere teneri.
5. Acceptorum à pupillo, & minore absque autoritate tutoris retineri posse ex prædicta sententia inferius.
6. Prædicta sententia ad plures temporarios.

7. Propositor obestio peccatis pupillus & minor sic indubie contrahentes retinendo rem promissam retinenda inuito.
8. Quousque respondent Sanch. 8.
9. Non approbatur.
10. Pupillus pubertati proximus circa bona castrensis celebrat contractus potest.
11. Quousque censetur pupillus minor &c.

Minor, & pupillus pubertati proximus siue tutorem, seu curatorem habeat siue illo careat in contractibus tantum immobiliter, vel mobilius quæ seruando seruari possunt, neque nec ciuilitet, nec naturaliter obligari abique iudicis decreto, & autoritate. Colligitur ex leg. *non solum 4. Cod. de præd. min. rum. & leg. fin. Cod. si maior factus alienationem. & leg. lex qua tutores 22. Cod. de administrat. tutor. leg. 18. tit. 6. par. 6. & tradit Glossa. verbo nullum §. nunc admodum in fin. quibus alienare licet, & ibi Eaber, & Angel. Caldas. leg. si curator. m. verbo, res. num. 2. Cod. de in integrum restit. Menchaca. de success. creat. lib. 1. §. 1. num. 73. Molina. 1. de iust. disp. 224. vers. res immobilis. Sanch. lib. 6. de mar. disp. 38. num. 26.*

Circa alia bona si minor curatore careat, obligari naturaliter & ciuilitet potest, tametsi vii possit beneficio restitutionis in integrum si datur. Colligitur ex leg. *si curatorem 3. Cod. de in integrum restit. Glossa in leg. regia. 5. tit. 11. par. 5. & respicit alius relatus Anton. Gomez. 1. 1. var. resolut. cap. 14. num. 1. Gutierr. de iure m. confirmat. 1. p. cap. 5. n. 6. Mol. d. disp. 224. vers. in omnia Sanch. lib. 6. de mar. disp. 38. n. 4. & contra pupillus etiam pubertati proximus fit neque ciuilitet obligari, quia ei administratio est interd. *Cl. in leg. non in omnia m. 17. §. 1. ff. de inuoluendo, & colligitur à contrario sentit ex dicta leg. si curatorem. & leg. regia. 5. tit. 11. par. 5. & aduertit Sanch. num. 8.**

Quod si minor curam habeat, & eius autoritate contrahat ciuilitet, & naturaliter obligatur, at si absque eius consensu contractum ineat ciuili saltem obligatione non tenetur nisi in suum commodum. Colligitur expressè ex dicta leg. *si curatorem, & leg. regia. 5. & tradunt Ant. Gomez. Gutierr. Mol. Sanch. lex. alleg. Idem dicendum est de pupillo pubertati proximo, vt constat ex leg. *impubes. ff. de auctor. tutorum, & regula in negotiis ff. de Regulis iuris. & §. pupillus instit. de instit. stipulat. & aduertunt præcitat. Doctores.* Notant dicit in *nom. comm. odum.* Nam leges negantes minoribus, & pupillis potestatem contrahendi commodo minorum consulunt, idcirco non debent eis obesse. Vti dicitur, *leg. non eo minus. Cod. de procuratorib. Quapropter in potestate minoris, & pupilli constitutum erit cum autoritate sui curatoris, vel tutoris, & decreto iudicis, si id necessarium fuerit stare contractui, vel ab eo restituere, restituta tamen re accepta in quantum ex illa dicitur solus est, vel si dolo perit restituta eius æstimatione, vt aduertit alius relatus Sanch. d. disp. 38. num. 9. Celsus. lib. 2. capite. 17. d. 2. in prin. & num. 6.**

Sed an pupillus pubertati proximus, & minor habens tutorem, & curatorem, vel pupillus illo carens obligentur naturaliter, & in foro conscientie & absque illosum autoritate iudicis decreto, in ijs quibus est à iure requisitum, contrahentes? Grati summa est questio, quam eruditè versat Sanch. lib. 6. de mar. disp. 38. n. 19. vbi num. 21. pluribus relatis affirmatiuum patet tueri vt probabiliorum, tametsi negatiuum valde probabile esse iudicet, Præcipuum fundamentum delinuntur ex leg. *ff. de inuoluendo. in prin. vbi supponitur contractui pupilli abique autoritate tutoris celebrato adhiberi fideiussorem post, qui naturaliter, & ciuilitet obligetur.* Et idem tradit in leg. *si pupillus. 40. de recept. arbit. & leg. regia. 2. tit. 4. par. 3. sed fideiussor necessario exigit vt principalis saltem naturaliter obligetur. leg. fideiussor obligari. 17. in prin. & ibi Glossa. & leg. cum lex ff. de fideiussorib. & leg. natural. ter. ff. de cond. in debiti. Quia accessori obligatio qualis est fideiussoris nequit subsistere corruente omnino principali obligatione reguia, cum principalis. ff. de Regulis. Facitque ad hæc leg. *si Marcellus ff. de fideiussorib.* Ibi si quis pro pupillo sine autoritate sui tutoris obligato &c. Secundum fundamentum delinuntur ex leg. *nouatio ff. de nouationib. vbi pupillus sine autoritate tutoris nouationem faciens naturaliter obligatur, quippe nouatio est prioris debiti in nouam obligationem ciuilem vel naturalem translatio.* At si pupillus saltem naturaliter non obligetur maxima fieret inæqualitas contrahenti vt potè cui nunquam obligatio non inuouetur, sed omnino reuocetur. Tertium delinuntur ex leg. *cum illud §. quando dies legari datur. vbi Celsus inquit obligationem naturalè legari cum debitorum contractum abique autoritate tutoris legatur.**

Ex hac doctrina inferunt Molina, Lellius, Sanch. maiorem cum prædicto minore vel pupillo naturaliter obligari centrali tenent retinere acceptum ab eo posse, quousque in executione seruo fieri repetatur, quia esto opimum illius non acquirere eo quod sit traditum lege reprobante. *§. non acquiratur. & §. fin. in fin. c. 11.*